

Složene rečenice

Teorija

Rečenice možemo slagati tako da budu zavisne (複文 - ふく. ぶん) ili nezavisne (重文 - じゅう. ぶん). Razlika između jednog i drugog je u hijerarhiji - nezavisno složene rečenice ne gube na značenju ako ih razdvojimo, ali između njih postoji neki odnos, no kod zavisno složenih rečenica, jedna je drugoj podređena. U pravilu, podređena rečenica će odgovarati na pitanje koje možemo formirati preoblikujući nadređenu. Pogledajmo neke primjere:

ばんごはんを たべて ねた。 *Pojeo sam večeru i zaspao.*
くろくて あしの はやい ねこを 見た。 *Vidio sam brzu crnu mačku.*

Prva rečenica je nezavisno složena - dvije jednostavne rečenice od kojih se sastoji ne govore ništa jedna o drugoj. U drugoj rečenici, koja u hrvatskom jeziku zapravo i nije složena, ali u japanskom jest, prva podrečenica (くろくて あしがはやい) govori nešto o dijelu druge (ねこ) pa ćemo za nju reći da je podređena drugoj. Za provjeru, možemo pitati どんなねこを見たか.

Veznici s predikatnim oblikom

Gramatički, veznicima u nastavku je zajedničko to da im prethodi predikat. Za svaki veznik dana su po tri primjera - jedan sa svakom od tri vrste predikata na što je korisno obratiti pozornost.

- から izriče razlog (*jer*, zavisno slaganje)

つまらないから えいがを 見ない。
Ne gledam filmove jer su dosadni.
たまねぎを たくさん たべなかつたから びょうきに なった。
Razbolio sam se jer nisam jeo puno luka.
しずかな人だから だれも きづいてくれない。
Nitko me ne primjećuje jer sam tih.

Zapamtimo da se za ovu upotrebu から koristi uglavnom u govoru te da ponekad može zvučati grubo i odavati govornikovu emocionalnu uključenost u ono o čemu se govori¹.

- けど・けれど・けれども su veznici suprotnih rečenica (*ali*, nezavisno slaganje)

うさぎは はやいけど、きつねも はやい。
Zečevi su brzi, ali i lisice su brze.
たけしくんは たべてくださいと いったけど、たべなかつた。
Rekao sam Takešiju da pojede, ali nije (pojeo).
はなこさんは しずかだけど、わたしは はなこさんに きづいた。
Hanako je tiha, ali ja sam je primijetio.

Ovi se veznici koriste gotovo isključivo u govornom jeziku, a u pisanom zvuče neformalno i opušteno. Sve tri varijante su jednake po značenju, no けれど i けれども zvuče pristojnije.

¹Što je u kontekstu japanske kulture upravo grubo jer se osjećaji ne pokazuju.

- が je također veznik suprotnih rečenica (*ali*, nezavisno slaganje)

つまらないが、わたしは きらいじゃない。

Dosadno je, ali meni nije mrsko.

きいてみましたが、せんせいも しりませんでした。

Pitao sam, ali ni učitelj nije znao.

いまは しずかだが、あさは けっこう にぎやかだ。

Sad je tiho, ali ujutro je prilično živahno.

Po značenju, が je isto što i けど, ali formalnije i pretežno dio pisanog jezika.

Veznici s opisnim oblikom

Za razliku od prethodne skupine, ovim veznicima prethodi opisni oblik. Uočljiva je razlika za imenice i な pridjeve! U konkretnim primjerima, razlog za opisni oblik je to što su nastali kraćenjem もの u の.

- ので izriče razlog (*jer*, zavisno slaganje)

つまらないので えいがは 見ません。

Ne gledam filmove jer su dosadni.

たまねぎを たくさん たべなかつたので びょうきに なった。

Razbolio sam se jer nisam jeo puno luka.

しずかなので だれも きづいてくれない。

Nitko me ne primjećuje jer sam tih.

Po značenju jednak upotrebi から koju smo ranije naučili, no zvuči blaže, smirenije i pristojnije.

- のに kao veznik dopusnih rečenica (*iako*, *unatoč*, zavisno slaganje)

あたまが いたいのに がっこうへ いった。

Otišao sam u školu iako me boli glava.

たまねぎを たくさん たべたのに びょうきに なった。

Razbolio sam se iako sam jeo puno luka.

ふゆなのに アイスクリームが たべたい。

Iako je zima, jede mi se sladoled.

Ovaj se veznik jednako koristi i u formalnim i u neformalnim situacijama.

Veznici s て oblikom

Veznicima iz ove skupine prethodi predikat u て obliku.

- から govori *nakon čega* se događa glavna rečenica (zavisno slaganje)

えいがを みてから、つまらないと おもった。

Nakon što sam pogledao film, pomislio sam kako je bezveze.

みずにおちてから けっこう ふかいと わかった。

Nakon što sam upao u vodu, shvatio sam da je prilično duboka.

Kao što se da vidjeti iz priloženog, tumačenje から jako varira ovisno o tome što se nalazi ispred. Iz tog je razloga korisno uložiti nešto vremena u razumijevanje vrsta raznih oblika i dijelova rečenice. Uočimo da ova upotreba s imenskim predikatima koji uvijek izriču **stanje** nema smisla jer je zavisna rečenica **događaj** koji prethodi glavnoj.

- も izriče hipotetsku prepreku glavnoj rečenici (zavisno slaganje)

あたまが いたくても がっこうへ いく。

Idem u školu makar me boljela glava.

たまねぎを たくさん たべても びょうきに なる。

Razbolit ćeš se čak i ako budeš jeo puno luka.

ふゆでも アイスクリームが たべたい ひは ある。

Ima dana kad mi se jede sladoled iako je zima.

Po značenju, ovaj veznik je vrlo blizak のに - oba izražavaju prepreku unatoč kojoj se glavna rečenica događa. Međutim, のに se koristi za stvarne prepreke, a も u situacijama gdje prepreka ne postoji nužno. Posljedično ćemo ovu upotrebu も češće čuti u neprošlim rečenicama, a のに u prošlosti, iako to nije gramatičko pravilo.

Kontekstualni oblici veznika

U govornom jeziku, vrlo je čest slučaj da se izrečene misli mijenjaju i prekidaju pa se isto događa i izgovorenim rečenicama. Zbog toga veznici često imaju "kontekstualni oblik" kojim započinjemo rečenicu, nadovezujući se na ono što smo prethodno rekli. Ti su oblici nastali stavljanjem spojnog glagola pred veznike:

あたまが いたい。 *Boli me glava. (kontekst)*

だから びょういんへ いった。 *Zato sam otišao u bolnicu.*

だけど がっこうへ いった。 *Ali, otišao sam u školu.*

だが、がっこうへ いった。 *Ali, otišao sam u školu.*

なので びょういんへ いった。 *Zato sam otišao u bolnicu.*

なのに がっこうへ いった。 *Ali ipak sam otišao u školu.*

でも、がっこうへ いった。 *Ali, otišao sam u školu.*

To je jako puno *ali* koje treba naučiti razlikovati ☺. Sjetimo se da ne postoji preslikavanje *jedan za jedan* između hrvatskih i japanskih veznika i da to što u hrvatskom često različite oblike japanskog prevedemo na sličan ili isti način ne znači da u japanskom među njima nema razlike.

Pokušajmo se usredotočiti na shvaćanje što rečenice znače **na japanskom!**